

Daniel Defoe

ROBINSON CRUSOE

Traducere din limba engleză de
Petru Comarnescu

LITERA®
București
2019

CUPRINS

<i>Tabel cronologic</i>	5
Capitolul I	7
Capitolul II	20
Capitolul III	32
Capitolul IV	50
Capitolul V	70
Capitolul VI	83
Capitolul VII	91
Capitolul VIII	100
Capitolul IX	110
Capitolul X	123
Capitolul XI	135
Capitolul XII	146
Capitolul XIII	159
Capitolul XIV	172
Capitolul XV	187
Capitolul XVI	199
Capitolul XVII	216
Capitolul XVIII	232
Capitolul XIX	250
Capitolul XX	266

Pamfletul, care era de fapt o mistificare, i-a atras condamnarea la închisoare și expunerea la stâlpul infamiei.

- 1704–1714** Ieșind din închisoare, Defoe a început să publice singur *The Review*, care a marcat instaurarea jurnalismului modern în Anglia. Pe lângă articolele de politică internațională, a abordat în revista sa o gamă foarte variată de subiecte, dovedind un remarcabil spirit de pătrundere, o enormă versatilitate și, în articolele cu caracter literar, un neobișnuit talent de a prezenta fictivul ca pe un fapt real indiscutabil. Tocmai această însușire, dezvoltată în cursul carierei sale publicistice, a stat mai târziu la baza manierei narative a romanelor sale.
- 1719** Daniel Defoe avea aproape 60 de ani când, din necesități financiare, a început să scrie romane, inaugurând prin *Robinson Crusoe* romanul realist în Anglia.
- 1720** *Căpitanul Singleton*, al doilea roman important al lui Defoe, este conceput pe linia tradițională a jurnalelor de călătorie și conține descrieri uimitor de precise ale unor regiuni ale globului pe care autorul le vizitase numai în imaginație.
- 1722** În romanul *Moll Flanders* Defoe a transpus tema luptei solitare cu vicisitudinile vieții în mijlocul lumii interlope londoneze, în care Moll, o fată lipsită de orice siguranță materială și sprijin moral, devine prostituată și hoată, dar în cele din urmă se reabilitează prin dobândirea unei poziții sociale respectabile.
- 1723** Vede lumina tiparului pânza epică *Colonelul Jack*.
- 1724** *Roxana* este ultimul roman al lui Daniel Defoe.
- 1726** Defoe a fost intens preocupat de elaborarea unui cod moral pentru clasa sa, care râvnea să câștige respectabilitate și prestigiu în societate. Acestui scop i-a fost consacrată lucrarea *Negustorul englez desăvârșit*.
- 1731** Daniel Defoe se stinge din viață. Primul mare romancier englez, Defoe este un minuțios observator și analist, preocupat de morala individuală și socială.

CAPITOLUL I

Nașterea și obârșia mea. La nouăsprezece ani am fugit de acasă împreună cu un coleg. Plecarea pe mare și naufragiul. Salvarea echipajului și debarcarea lângă Yarmouth.

M-am născut în 1632 în orașul York, dintr-o familie foarte bună. Tatăl meu nu-și avea obârșia în acest oraș, ci se născuse la Bremen și se stabilise mai târziu la Hull unde ajunsese, datorită negoțului, în stăpânirea unei frumoase proprietăți. Părăsind negoțul s-a mutat la York, unde s-a însurat cu mama. Familia mamei, Robinson, era foarte cunoscută în acea regiune. De aceea mă și numesc eu Robinson Kreutznaer, nume care apoi a ajuns, prin obișnuita prefacere a cuvintelor străine în Anglia, acela de Crusoe, așa cum ne zicem și ne scriem noi înșine numele și așa cum m-au chemat totdeauna cunoscuții.

Am avut doi frați mai mari. Cel dintâi a fost locotenent-colonel într-un regiment englez de infanterie din Flandra, comandat mai înainte de faimosul colonel Lockhart, și a fost ucis în bătălia de lângă Dunkerque, purtată împotriva spaniolilor. N-am știut niciodată ce a ajuns cel de-al doilea frate, după cum nici părinții mei n-au știut mai târziu ce s-a întâmplat cu mine.

Fiind al treilea fiu și nepregătit pentru vreo meserie, capul mi s-a umplut de timpuriu cu tot felul de gânduri năstrușnice.

Tata, om mai în vârstă, mi-a dat o creștere aleasă. Am învățat acasă și apoi la școala din oraș, tata voind să mă facă om de legi. Eu însă nu mă gândeam la nimic altceva decât să plec pe mare, și această aprigă dorință mă făcea să înfrunt toate povețele tatei, ba chiar și poruncile lui, precum și îndrumările și rugămințile mamei și ale prietenilor mei. O ursită rea părea să mă mâne în această năzuință a firii mele, îndreptându-mă către acea viață năpăstuită de care trebuia să am parte mai târziu.

Tatăl meu, om înțelept, cu scaun la cap și greutate la vorbă, mă sfătuia totdeauna împotriva acestor înclinații pe care le presimțea la mine. Într-o dimineață mă chemă la dânsul în cameră, unde era țintuit din pricina gutei, și-mi vorbi cu multă dragoste și înțelepciune. Mă întrebă ce alte motive, în afară de acest dor de ducă, mă îmboldeau să-mi părăsesc casa părintească și țara, unde aveam atâtea legături de prietenie, precum și puțința de a ajunge la o frumoasă situație materială, muncind, dar ducând în același timp o viață plăcută și tihnită. Mi-a arătat că numai oamenii fără nicio nădejde și care nu mai au încotro sau aceia care năzuiesc după bogății nemăsurate pornesc hăt-departate printre străini, în căutare de aventuri, pentru a se sălta prin grele încercări și a-și căpăta faimă folosind căi neobișnuite. Toate acestea însă nu se potriveau cu împrejurările în care mă aflam, căci starea socială ce-mi fusese hărăzită prin naștere era una mijlocie sau, mai bine-zis, superioară vieții de rând. Prin îndelungata sa experiență – îmi spunea tata – el a ajuns a se convinge că tocmai această stare este cea mai potrivită pentru fericirea omului, ea nelăsându-l pe om pradă nici suferințelor, grijilor și greutăților pe care le întâmpină cei din clasa muncitoare, dar nici mereu împovărat de orgoliul, stricăciunea, ambiția și invidia ce domnesc în categoriile de sus.

Tata m-a îndemnat să iau aminte la toate aceste adevăruri și să-mi dau seama că toate neajunsurile vieții sunt împărțite între lumea de sus și lumea de jos, pe când cei din clasa de mijloc au parte de cele mai puține nenorociri. Aceștia nu sunt supuși la atâtea neplăceri și suferințe trupești și sufletești ca ceilalți care, fie printr-o viață stricată de lux și desfrâu, fie, dimpotrivă, prin muncă grea și lipsuri, își descumpănesc viața, drept firească urmare a felului lor de trai. Clasei de mijloc i-au fost sortite virtuțile și bucuriile de tot felul. Pacea și belșugul îi sunt prietene, iar cumpătarea, liniștea, sănătatea și toate plăcerile viețuirii între semeni îi țin mereu tovărășie. Apucând această cale, oamenii trec tăcuți și liniștiți prin viață și tot astfel o părăsesc. Ei nu sunt împovărați peste măsură de munca brațelor sau a capului, nefiind vânduți unei vieți de robie pentru a-și câștiga pâinea zilnică, și nici nu sunt hărțuiți de tot felul de întâmplări uluitoare, ce răpesc sufletului liniștea, iar trupului odihna. Nefiind roși de patima invidiei și nici de dorul ambițiilor nemăsurate, ei trec liniștit și ușor prin viață, gustându-i dulceața fără de amărăciune, simțindu-se fericiți și învățând din experiența fiecărei zile să prețuiască această viață fericită.

M-a rugat apoi cu toată stăruința și dragostea să nu-mi bat joc de tinerețea mea și să nu mă arunc cu tot dinadinsul în cine știe ce nenorocire, de care eram scutit datorită vieții ce o aveam acasă și stării sociale în care mă născusem. Mi-a dat a înțelege că nu eram nevoit să-mi câștig pâinea și că este gata să mă ajute cu bani și să facă ce-i va sta în puțință ca să-mi găsesc un rost în viață, peotriva sfaturilor lui, iar dacă nu o să fiu fericit sau n-o să mă simt bine în lumea aceasta a mea, vina o s-o port numai eu însumi sau ursita mea; el se socotea dezlegat de orice răspundere prin aceste sfaturi bune și prin faptul de a mă fi prevenit împotriva unui

pas greșit, care ar fi spre paguba mea. În cazul că mă hotărâșam să rămân acasă, el era gata să-mi dea tot sprijinul. Dimpotrivă, dacă nu-l ascultam, el nu mai putea fi vinovat de niciuna dintre nenorocirile care mă puteau lovi. În sfârșit mi-a dat drept pildă pe fratele meu mai mare, care se înrolase în armată împotriva sfaturilor sale stăruitoare și fusese ucis în Flandra. Mi-a mărturisit că nu va înceta o clipă să se roage pentru mine în caz că voi face acel pas greșit. Nu voi avea însă parte de binecuvântarea lui Dumnezeu și va veni poate o vreme când îmi voi aminti de cele spuse de dânsul în ziua aceea, dar atunci nu va mai fi nimeni lângă mine care să mă poată ajuta sau mângâia.

Am văzut că-l podidiseră lacrimile în această ultimă parte a convorbirii noastre, mai ales atunci când mi-a vorbit de fratele meu. În clipele acelea, tata nu-și putea închipui cât de profetice erau ultimele sale cuvinte. După ce mi-a spus că poate nu voi mai avea prilejul să mă pocăiesc și nici pe cineva care să mă mângâie, s-a oprit, copleșit de emoție, și mi-a zis că este prea mișcat ca să mai poată adăuga ceva.

Cine nu ar fi fost oare impresionat de asemenea cuvinte? De aceea m-am hotărât să nu mă mai gândesc la plecare și să mă statornicesc acasă după cum mă povățuise tata. Dar, vai! Peste câteva zile am uitat tot ceea ce îmi propusesem. Și pentru a ocoli o altă discuție cu tata, m-am hotărât să fug de acasă – și asta peste câteva săptămâni.

N-am făcut-o totuși prea în grabă, așa cum îmi era imboldul, ci, prinzând-o odată pe mama în toane mai bune, i-am destăinuit că doru-mi de a vedea lumea este atât de aprig, încât nu mai sunt în stare să mă apuc de nicio treabă cu destulă hotărâre, ca să o duc până la capăt, că tata ar face mai bine să-mi dea consimțământul său decât să fiu nevoit a pleca fără voia lui, că am împlinit optsprezece ani și că

e prea târziu ca să mai intru ucenic la vreun negustor sau practicant la un notar, și să fie sigură că și dacă aș încerca, tot nu aș duce lucrurile la bun sfârșit, ba aș fugi cu siguranță de la stăpân, ca să plec pe mare. Dacă ea însăși l-ar convinge pe tata să-mi îngăduie a face o singură călătorie și aș constata că o asemenea călătorie nu este pe placul meu, atunci nu aș mai pleca niciodată și aș făgădui în acest caz să-mi recâștig prin toată sârguința timpul pierdut.

Mama s-a mâniat grozav și mi-a răspuns că-i de prisos să încerce a mai vorbi cu tata. El cunoștea prea bine adevăratul meu interes pentru a se învoi la plecarea mea. Se mira biata mamă cum de am cutezat să mai vorbesc astfel după convorbirea avută cu tatăl meu, care-mi arătase atâta dragoste și bunătate. Dacă însă țineam cu tot dinadinsul să mă nenorocesc, ea nu mai vedea nicio scăpare pentru mine, arătându-mi limpede că nu voi avea niciodată consimțământul lor și că ea nu vrea să poarte răspunderea nenorocirii mele. Nu voi putea spune niciodată – zicea ea – că am avut învoirea mamei mele, când tatăl meu se arătase împotriva.

Cu toate că refuza să intervină pe lângă tata, am aflat mai târziu că mama i-a pomenit totuși despre convorbirea noastră și că el, foarte necăjit, i-a răspuns oftând: „Băiatul nostru ar putea fi atât de fericit acasă. Dacă pleacă, va fi cel mai năpăstuit om care s-a născut vreodată. Eu nu pot consimți la una ca asta“.

Abia peste un an de la aceste întâmplări am fugit. Între timp refuzasem toate ademenirile și propunerile, discutând adesea înfocat cu tata și cu mama, care se împotriveau planurilor mele. Într-o zi m-am dus din întâmplare la Hull, și asta fără niciun gând rău. Acolo m-am întâlnit cu un tovarăș de școală, care tocmai pleca la Londra pe corabia tatălui său. M-a îmbiat să plec cu el, în mod gratuit. Fără să mai întreb pe cineva sau să-mi vestesc părinții, cerându-le voia

și binecuvântarea, m-am urcat pe corabie, într-un ceas rău, la 1 septembrie 1651. Cred că niciodată nenorocirile n-au început mai devreme și nu s-au terminat mai târziu ca în viața-mi de tânăr aventurier la care pornisem.

Nici nu apucase bine corabia să iasă din golful Humber, că s-a și iscat un vânt puternic, iar marea a început să spu-mege. Cum nu mai călătorisem până atunci pe mare, mă simțeam bolnav și la trup, și la suflet, precum și nespuse de înspăimântat. Mă gândeam la greșeala pe care o săvârșisem și cum mă ajunsese pedeapsa cerului, pentru că-mi părăsisem casa părintească și nesocotisem datoria de fiu. Îmi aminteam de povețele tatei și de rugămințile mamei. Conștiința mea – poate pe atunci mai puțin nesimțitoare decât a ajuns mai apoi – mă mustra pentru că nesocotisem sfaturile părintești și-mi călcasem datoria față de Dumnezeu și de tatăl meu.

În tot acest timp, furtuna se întetea și valurile săltau, deși nu atât de sus cât mi-a fost dat să văd de multe ori mai târziu; și nici chiar ca acelea pe care le-am văzut peste câteva zile. Oricum, a fost îndeajuns ca ele să mă tulbure pe mine, marinar începător, care nu văzusem niciodată așa ceva. Mă așteptam ca fiecare val să ne înghită și, la fiecare cădere a corabiei în golul valului, eram sigur că ea nu se va mai ridica.

Multe jurăminte am mai făcut în acea stare de deznădejde, făgăduind că dacă bunul Dumnezeu mă va scăpa de data aceasta și voi ajunge să pun iarăși piciorul pe uscat, mă voi duce de-a dreptul acasă și cât voi mai trăi nu voi mai păși pe vreo corabie; că voi asculta de povețele tatei și niciodată nu mă voi mai arunca în astfel de suferințe. Abia atunci am priceput eu rostul cuvintelor părintești despre tihnită viață a clasei de mijloc. Într-adevăr, tata dusese o astfel de viață, la adăpost de furtunile mării și de năpastele pământului. Eram hotărât să mă înapoiez acasă ca un fiu pocăit.

Aceste gânduri înțelepte au durat atât cât a bântuit furtuna și chiar nițeluș după aceea. A doua zi însă vântul s-a domolit, marea s-a liniștit și eu am început să mă obișnuiesc cu viața cea nouă. Toată ziua însă am rămas pe gânduri, mai ales că simțeam încă răul de mare. Spre seară s-a înseninat și vântul s-a potolit cu totul, iar asfințitul era fermecător. Soarele apunea în limpezimi și tot astfel a răsărit în dimineața următoare. Fiind vânt puțin, marea liniștită înfățișa în bătaia soarelui o priveliște ce mi se părea încântătoare.

Dormisem bine noaptea, nu mai sufeream de rău de mare și eram vesel. Priveam uimit întinderea apei, acum liniștită, dar care fusese atât de răscolită cu o zi înainte. Bunele mele hotărâri începeau iarăși să se clatine. Tocmai atunci se apropie de mine tovarășu-mi de călătorie, care, de fapt, mă ispitise la rău. Bătându-mă pe umăr, mă întrebă: „Cum te simți după toate astea, Bob? Pun rămășag că te-ai speriat noaptea trecută când a bătut oleacă de vânt, nu-i așa?” „Oleacă de vânt, astfel numești tu furtuna aceea îngrozitoare?” I-am întrebat nedumerit.

„Ce furtună, prostuțele? N-a fost nimic. Dacă ai corabie bună, nu-ți pasă de puținel vânt. Ești încă marinar de apă dulce, Bob. Hai mai bine să luăm un punci și să uităm de necazuri. Ia te uită ce frumos e acum!”

Ca să scurtez această tristă parte din povestea vieții mele, voi spune numai că am tras atunci un chef marinăresc și mi-am înecat în băutură toate hotărârile luate în timpul furtunii. Cât de repede s-a liniștit marea după furtună, tot așa de repede mi-a dispărut și frământarea sufletească. Și, uitând frica de a pieri în valuri, mi s-au trezit vechile dorințe, dând cu totul uitării hotărârile luate.

Am mai avut îndoieli și remușcări între timp. M-am dez-bărat totuși de ele ca de un vis urât. M-am dedat băuturii, iar tovărășia celorlalți m-a făcut să uit de toate. De altfel, în

cinci sau șase zile am devenit cu desăvârșire stăpân pe mine însumi, nemaivoidnd să mă las tulburat de nimic.

Soarta îmi pregătea însă o nouă încercare. Aceasta trebuia să fie atât de covârșitoare, încât până și cel mai înrăit om ar fi putut să-și dea seama de primejdie și să vadă încotro era calea mântuirii.

După șase zile de navigație, am ajuns în rada Yarmouth-ului. Vântul fiindu-ne potrivit și marea liniștită, înaintasem foarte puțin de la trecerea furtunii. Aici am aruncat ancora și, neavând vânt prielnic, am rămas astfel vreo șapte-opt zile. Între timp au sosit dinspre Newcastle o mulțime de corăbii, care așteptau și ele vânt bun, ca să poată intra în port.

Totuși nu am fi stat atâta vreme aici la ancoră, dacă n-ar fi trebuit să intrăm în portul care era în susul fluviului, dar vântul era prea puternic, iar după patru sau cinci zile s-a întesit și mai mult. Noi însă, știind că rada este socotită tot așa de sigură ca și un port, că ancorajul este bun și ancorele noastre solide, nu duceam nicio grijă, ba huzuream tot timpul, după obiceiurile marinarilor. Dar în dimineața zilei a opta, întărindu-se vântul, tot echipajul a fost pus la lucru, ca să coboare pânzele de pe arborii gabieri* și să pregătească totul pe bord, pentru ca vasul nostru să poată sta la ancoră în cele mai bune condiții.

Către amiază, valurile crescuseră mult, trecând în mai multe rânduri peste prora corabiei, și de vreo două ori ni s-a părut că ancora s-a smuls. Atunci, comandantul a poruncit să se arunce și ancora a doua, așa că stăteam pe două ancore

* La corăbii, catargul este de obicei format din mai multe bucăți. Cea de jos, coloana arborelui, este înfiptă în corabie și ținută lateral și puțin înapoi de sarturi. La partea de sus se înnațește cu a doua bucată, arborele gabier. Acesta poate fi prelungit la rândul lui cu arborețul. Aceștia doi din urmă pot fi coborâți la nevoie. (n.tr.)

și cu cablurile filate până la capăt. Furtuna era acum în toi. Teama și îngrijorarea se citeau și pe fețele marinarilor. Căpitanul supraveghea executarea poruncilor, dar îl auzeam mormăind printre dinți pe când trecea pe lângă mine: „Doamne, îndură-te de noi, suntem pierduți, ne vom duce cu toții la fund!“ și alte vorbe asemănătoare.

Eu zăceam în cabină, zăpăcit și într-o stare de nedescris. Nu puteam să mai revin la starea primei încercări peste care trecusem cu ușurință. Eram totuși sigur că depășisem teama de moarte și că și această clipă grea va trece tot atât de lesne ca și cea a primei furtuni. Când însă l-am auzit pe căpitan zicând că suntem pierduți, m-a cuprins o teamă cumplită. Am dat buzna afară din cabină și acolo mi s-a înfățișat o priveștiște de nedescris. Talazurile se ridicau cât munții și, în răstimpuri, se spărgeau deasupra noastră. Împrejur se vedeau numai nenorociri. Două corăbii prea încărcate, care erau ancorate aproape de noi, își tăiaseră catargele. Alta, care fusese la vreo milă în fața noastră, se înecase. Alte două, smulse din legătura ancorei, erau târâte la întâmplare spre larg de furia mării, fără a mai avea niciun catarg. Vasele ușoare o duceau mai bine, totuși, două sau trei dintre ele au trecut pe lângă noi, fugind în fața furtunei cu o singură pânză mică în proră.

Pe înserate, secundul și șeful de echipaj cerură căpitanului să-i lase să taie catargul din proră. S-a învoit numai după multe rugăminți și arătându-i-se că altfel corabia se va scufunda. Dar după ce au tăiat catargul din proră, au fost nevoiți să facă la fel și cu cel mare, care nu se mai ținea bine și clătina toată corabia, astfel că am rămas cu puntea goală.

Oricine își poate da seama în ce stare mă aflam eu, ca marinar începător și tocmai după spaima prin care trecusem. După atâta vreme, pot totuși să spun că groaza de atunci nu a fost mai mare decât aceea pricinuită de întoarcerea gândurilor mele păcătoase, după ce hotărâsem să mă lepăd

de ele, și că acestea, împreună cu spaima furtunii, mă aduceau într-o stare suflătoare pe care cuvintele nu o pot descrie.

Dar partea cea mai rea nu se arătase încă. Furtuna ținea la nesfârșit; o furtună îngrozitoare cum nici marinarii de pe corabie nu mai apucaseră. Corabia noastră era bună, dar prea încărcată, din care pricină se mișca greoi, iar marinarii credeau că „se va duce“. Din fericire, nu mi-am dat seama ce înseamnă ca o corabie „să se ducă“ până nu i-am întrebat pe alții. Furtuna era atât de puternică, încât, fapt rar pe mare, căpitanul, șeful de echipaj și alți câțiva mai conștienți căzuseră în genunchi și se rugau, așteptând din clipă în clipă să se scufunde corabia.

La miezul nopții, unul dintre marinari a coborât în fundul corabiei și, ca o culme a nenorocirii noastre, a dat de știre că apa pătrundea pe vas. Un altul țipă că apa era adâncă de patru picioare în magazie. Atunci fură chemați toți oamenii la pompatul apei. Eu însă mă închircisem de spaimă și mă prăvălisem pe marginea patului. Marinarii m-au zgâlțâit și mi-au spus că dacă până acum n-am făcut nimic, apoi la pompatul apei pot munci ca oricare altul. Mi-am revenit și m-am pus pe lucru cu toate puterile, muncind la pompă. Pe când pompam, căpitanul zări niște corăbii de cărbuni descărcate care, neputând rezista furtunii la ancoră, erau nevoite să-și lase ancora și să iasă în larg, și porunci să se sloboadă o lovitură de tun, în semn că cerem ajutor. Neștiind ce înseamnă bubuitura, am crezut că a trosnit corabia și ne scufundăm.

În clipele acelea, fiecare se gândea numai la viața lui, așa că nu i-a păsat nimănui de mine. Locul meu la pompă a fost luat de altul, care m-a împins la o parte cu piciorul, crezând că sunt mort. Abia după mult timp mi-am venit în fire.

Apa creștea în fundul corabiei, deși oamenii pompau mereu. Era vădit că suntem pierduți. Cu toate că furtuna se mai potolise, corabia nu mai putea să plutească multă vreme.

Tunul nostru continua să bubuie, cerând ajutor. În sfârșit, o corabie care era ancorată în fața noastră ne-a auzit și ne-a trimis o barcă în ajutor. Barca însă nu se putea apropia și nici noi nu aveam cum să ajungem până la ea. După multe încercări, oamenii noștri au reușit să arunce o frânghie cu o geamandură, pe care cei din barcă au prins-o până la urmă. Astfel am tras barca la noi și am fost luați cu toții în ea. Cum nu mai putea fi vorba de a ajunge la corabia ce ne-a venit în ajutor, ne-am îndreptat spre țarm. Căpitanul a făgăduit salvatorilor o răsplată bună, dacă ne vor duce cu bine la mal, și că va plăti barca, dacă ea s-ar sparge. Mai cu lopețile, mai duși de valuri, am fost astfel târați spre nord, mergând pieziș spre coastă până aproape de Winterton Ness.

La un sfert de oră după ce am părăsit-o, corabia noastră s-a scufundat. Atunci am înțeles, pentru întâia oară, ce înseamnă un naufragiu. Trebuie să mărturisesc că mi-a venit greu să ridic ochii și să privesc cum se scufunda vasul. De altfel, din clipa în care fusesem aproape dus pe brațe de marinari în barcă, mă simțeam mai mult mort decât viu, de spaima celor întâmplate sub ochii mei.

În timp ce oamenii noștri vâsleau spre a se apropia de țarm, puteam vedea – dar numai când eram pe crestele valurilor – că acolo se adunase lume multă, așteptând să ne ajute la debarcat. Ne apropiam însă cu nespusă greutate, și numai dincolo de farul lui Winterton, unde malul era mai adăpostit de vânturi, am izbutit să debarcăm. Am mers pe jos la Yarmouth, unde fruntașii orașului ne-au găzduit cu toată omenia, iar negustorii ne-au dat bani să ne ducem fie la Londra, fie la Hull, după cum dorea fiecare.

Dacă aș fi avut cât de puțină minte, m-aș fi întors acasă. Iar în cinstea mea, tata ar fi tăiat, ca în parabola fiului răta-citor, vițelul cel gras. A aflat pe ce corabie fugisem, dar multă vreme n-a știut dacă m-am prăpădit sau nu în acel naufragiu.